

77-2-3/4

FALCO

MEDEDELINGEN.

V. W. G. „FALCO“ OISTERWIJK.

FALCO NIEUWS verschijnt 4 keer per jaar.

Overname van artikelen is toegestaan.

(Onder bronvermelding)

Redactieadres :

Nico Hilgers , Bernard Vrienslaan 7 ,

Oisterwijk

Penningmeester :

Gerard van der Kaa ,

van Rijckevorsellaan 17, Oisterwijk.

Postgiro : 3531190

november 1977 , tweede jaargang no. 3 en 4 -

FINANCIËEL OVERZICHT 1977

Op verzoek van enkele leden en donateurs volgt onderstaand een voorlopige staat van baten en lasten over het jaar 1977, naar de stand van begin november.

kontributies	974,-	admin./algemeen	209,85
donaties	952,50	mededelingenblad	212,-
filmavonden	115,-	propagandamateriaal	295,-
propagandamateriaal	175,-	bibliotheek/abonn.	720,-
wilgehout	1.110,-	inventarisatiemater.	120,-
saldo 1976	366,26	overig materiaal	1.158,-
		diversen	825,-
		saldo	152,91
<hr/>		<hr/>	
totalen:	f. 3.692,76		f. 3.692,76

Toelichting:

We deden in 1977 enkele grote uitgaven, zoals de aanschaf van een kettingzaag en van een aluminiumladder, respectievelijk terug te vinden onder 'diversen' en onder 'overige materialen'. Voor een belangrijk deel waren deze uitgaven mogelijk door de goede verkoop van het hout, dat afkomstig was van door ons geknotte wilgen. Bij de post 'overige materialen' zijn verder de kosten geboekt van de ong. 100 nieuwe nestkasten voor de Oisterwijkse Bossen en van de kerkuilenkasten; naast het hout brachten ook verf en metalen onderdelen hoge kosten met zich mee. Bij 'Bibliotheek/abonnementen' is ook het kollektieve abonnement op het 'Vogeljaar' inbegrepen. (De kosten hiervan zijn als inkomsten geboekt bij 'kontributies'). 'Inventarisatiematerialen' omvat de aanschaf van topografische kaarten, de kosten voor het vervaardigen van veldkaarten en systeemkaarten voor het waarnemingenarchief.

De penningmeester.

TUSSENTIJD'S VERSLAG v.h. slaaptrekonderzoek aan ganzen
in Midden-Brabant.

Op grond van eigen waarnemingen in het verleden en/of literatuurgegevens werden onderstaande terreinen gekozen om de bewegingen van (hfdz. Riet-)ganzen op de Midden-Brabantse zandgronden nader te bestuderen:

1. De Gement (gem. Vught; fourageerterrein)
2. De Rekken (gem Gilze-Rijen; id.)
3. Helvoirts Broek (gem. Haaren, gem. Helvoirt; id.)
4. Kampina (gem. Boxtel; slaappleats)

Behalve leden van onze vogelwerkgroep verleenden hun medewerking: leden van V.N.W. Den Bosch e.o., 'Ken en Geniet' (Dongen) en v.w.g. De Kempen. Door de medewerkers werden de genoemde terreinen bezocht op 8 jan. 1977, 5 febr. 1977 en 19 febr. 1977. Uit de Kempen (o.a. Goor en Flaes kwamen enkele losse waarnemingen, welke aan het slot apart vermeld zullen worden.

Het noordelijk deel van het Helvoirts Broek werd onvoldoende onderzocht; er is uit dit gebied voor het seizoen '76-'77 één waarneming bekend (6 Rietganzen). Hetzelfde geldt voor enkele terreinen bij Alphen en Riel, waarvan bekend is, dat zij incidenteel door tientallen ganzen bezocht worden.

FIG. I.

	8 jan. 1977	5 febr. 1977	19 febr. 1977
Kampina	250*; ↑N 19 ↑N	270*; ↑N 10*; ↑N	270*; ↑N
Helvoirt	± 100Z → N 150 Z ↓ ⊕	44 Z ↓; ⊕ 140 Z → N	70 Z ↓; ⊕ 200 Z → N 130 N ↓; ⊕
Gement	23 0Z0 ↓ ⊕	84 W → 0 315 ZZ0 ↓ ⊕ 41 ↑ Z0	15 Z0 → NW 35 ⊕
Rekken	50*; ⊕ 66 0 → W 61 NNW ↓ 46 ZZW ↓	70*; ⊕ 100 0 ↓; ⊕	100 ⊕ 50*; ⊕

A = Rietgans
B = Kolgans

* = slapend
⊕ = grazend

RESULTATEN EN BESPREKING.

De gegevens die verzameld zijn op de teldata 8 januari, 5 februari, en 19 februari 1977 staan gerangschikt in figuur 1.

In kolom een zien we dat er van Kampina + 250 ganzen vertrokken in Noordelijke richting. Ongeveer 150 vogels zijn geland om te fourageren in Helvoirt en 100 vogels vlogen naar het noorden in Den Bosch waar men de ganzen zat op te wachten fourageerden slechts 23 ganzen die uit OZO richting kwamen. Ook vlogen er 84 kolganzen over In Dongen arriveerden deze 100 Rietganzen ook niet. Kortom : we zijn 100 ganzen kwijt. Op welk fourageerterrein deze vogels zijn geland weet men niet, in ieder geval niet op de ons bekende terreinen. En waar komen de 84 kolganzen van Den Bosch vandaan?

Een deel van de ganzen van "De Rekken" komt waarschijnlijk uit de Biesbosch. Het is niet geheel uitgesloten dat er ganzen uit het Zwarte Goor, op de Strijbeekse hei, op de Rekken fourageren. Dit is af te leiden uit de vliegrichting.

In kolom twee wordt het helemaal mysterieus. Van Kampina vertrekken 270 ganzen waaronder 10 kolganzen naar het noorden. In Helvoirt landen 44 ganzen en vliegen + 140 ganzen over.

We missen nu al 90 vogels!!!

Laten we zeggen dat deze 90 ganzen hoger en iets westelijker dan hun 140 soortgenoten via Helvoirt naar het noorden vlogen. $140 + 90 = 230$.

In den Bosch ziet men in ongeveer 5 minuten + 315 ganzen uit zuid tot zo richting naderen. $315 - 230 = 85$. We hebben tijdens de vlucht van Helvoirt naar Den Bosch dus 85 ganzen bijgekregen. Daargeen gans in een dergelijk kort tijdsbestek voor zoveel nakomelingen kan zorgen moeten de 85 ganzen van een nog onbekende slaappleats komen. Voor de Rekken geldt het zelfde als wat bij kolom een is opgemerkt over dit gebied.

In kolom drie betreffende de 19^e februari 1977

het volgende.

Nadat ongeveer 270 ^{riet}kolganzen van Kampina vertrokken vlogen ze naar Helvoirt. 70 ganzen hadden honger en landden, de rest vliegt verder. Ongeveer 50 minuten later komen 130 vogels terug. $270 - 70 - 130 = 70$. In Den Bosch worden slechts 35 ganzen fouragerend aangetroffen.

Waar zijn de andere 35 exemplaren??

In de Rekken zijn alleen de daar slapende (50) ganzen waargenomen.

Conclusie.

Na dit alles te hebben aanschouwd kunnen we concluderen dat,

- a) De materie van slaaptrek bij (Riet)ganzen ook in een beperkt gebied als Midden Brabant zeer complex is
- b) Dit onderzoek meer vragen oproept dan antwoorden oplevert.
- c) De relatie tussen Kampina- Den Bosch en Kampina- De Rekken niet expliciteert is aangetoond. (zie echter ook aanvulling).
- d) Niet alleen in België (Knokke) maar ook in Nederland (de Rekken) overnachting door Rietganzen in het fourageerterrein, op het droge dus, plaatsvindt.
- e) Voortzetting van dit onderzoek gewenst is.

Alle medewerkers aan dit onderzoek zeg ik van harte dank toe en ik hoop in de toekomst op hen te kunnen rekenen.

Tot slot volgen hier de gegevens beschikbaar gesteld door Jaques van Kessel van vogelwerkgroep De Kempen.

29 jan. 1977	9 ex.	grauwe gans	De Baast
29 jan. 1977	14 ex.	Rietgans	Neterselse hei
30 jan. 1977	50 ex.	Rietgans	Son
21 feb. 1977		diverse ganzen	's nachts op landgoed de Utrecht.

Literatuur: Het Vogeljaar jaargang 14 nummer 5 pagina 235-260.

Aanvulling

Zoals in de conclusie is vermeld heeft bovenstaand

onderzoek de direkte relatie tussen Kampina en de Rekken niet bevestigd. Tijdens een (toevallige) simultaan waarneming op beide terreinen is deze relatie wel duidelijk komen vast te staan (zie Falco Mededelingen, 1977 no. 1/2).

- Waarnemingen uit de omgeving Alphen, Riel, Rijen op 8 januari 1977 (A. van Poppel):

Weilanden nabij Riel: 8.50 U. 12 Kolganzen
9.00 U. 1 Rietgans ↗ Z W
9.08 U. 27 Kolganzen (worden later
grazend aangetroffen in Rijen)

Weilanden tussen Alphen en Gilze:

9.30 U. 11 Rietganzen, fouragerend.

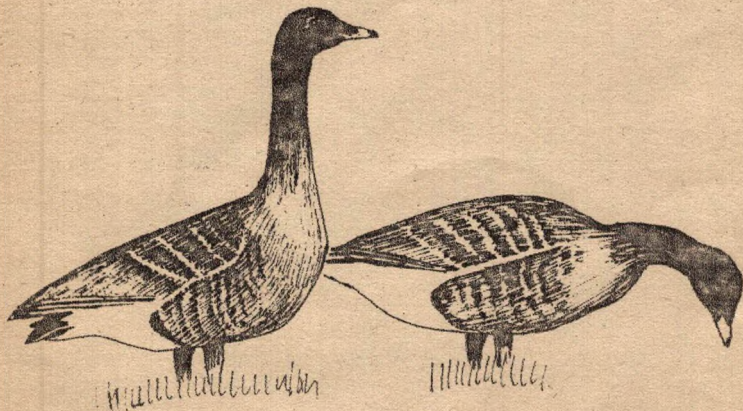
Rijens Broek 11.00 U. tezamen met de al eerder
vermelde 27 Kolganzen grazen hier
247 Rietganzen.

Van welke slaappleatsen deze ganzen afkomstig zijn is niet bekend.

- Waarnemingen van andere soorten ganzen.

Behalve de Grauwe Ganzen op 29 jan. op de Baest (Oirschot) werden op 5 febr. in de Gement 10 exx. van deze soort gezien, overvliegend van O. naar W.

Frans van Avendonk

BIJ EEN BOOMVALKENHORST.

Door gunstige omstandigheden was ik dit jaar in de gelegenheid om een boomvalkenpaar eens nader te bestuderen. Reeds in maart zag ik deze prachtige stootvogel als een bliksemschicht over de bossen scheren. Meestal arriveert de boomvalk eind april in ons land, maar dit maal was hij al vroeg teruggekeerd van zijn verblijf in tropisch Oost- en Zuid-Afrika. Er zijn overigens ook enkele waarnemingen bekend van februari (Tinbergen). Half april kwam boomvalk no. 2 terug, zodat het paar compleet was. Begin mei was in hetzelfde territorium zelfs een derde exemplaar aanwezig, maar deze was na een week al weer vertrokken. Verder speuren naar deze soort leverde in een wijdere omgeving in totaal 4 paren op.

Maar laten we bij ons ene paar blijven. De hele maand mei hielden de vogels zich in hun voorgenomen broedgebied op; de ene keer als stippen zo hoog in de lucht, een andere keer soms samen met torenvalk en sperwer - juist boven het bos. De torenvalk zat op een kunsthorst te broeden, op nog geen 200 m. van de latere boomvalken horst. Begin juni vonden ook de boomvalken de tijd gekomen om tot broeden over te gaan. Het slechte weer met veel regen en wind konden hen er niet meer van weerhouden. Als horst werd een oud kraaiennest uitgekozen, waaruit eens te meer blijkt, dat ekster en zwarte kraai als horstleveranciers voor stootvogels onmisbaar zijn. Eieren werden pas tegen het eind van de maand gelegd. Na 4 weken broeden kwamen de jongen ter wereld. De eerste twee weken werden de drie jongen gevoerd met een tussenpoos van ong. 2½ uur. De aangebrachte prooi bestond meestal uit zwaluwen of mussen, voor zover ik kon waarnemen wel hoofdzakelijk jonge mussen. De meeste tijd brachten de oude boomvalken door op een dode tak op ong. 30 m. van de horst. Vandaaruit konden ze de omgeving en de horst goed in de gaten houden. Het vrouwtje verliet deze tak alleen om prooi over te nemen van het mannetje. Op 19 juli heb ik van 's-morgens half tien tot vier uur in de middag waargenomen. In die tijd is zij slechts drie keer van haar uitkijkpost weggeweest om te voeren, n.l. om 11.50 U., om 13.15 U. en om 15.10 U. Het mannetje kon dit posten niet opbrengen; hij verbleef nooit langer dan een half uur in gezelschap van zijn partner. Maar na een tien minuten te zijn weggeweest was hij telkens weer present. De tijd werd volgemaakt met uitgebreide verzorging van het verenkleed, maar ook gingen ze gewoon zitten zonnen.

Als het vrouwtje vond dat het etenstijd werd liet ze een zacht 'kli-kli' horen. Dit was voor het mannetje het teken

om te gaan jagen. Nooit duurde het langer dan 5 à 10 minuten of hoog in de lucht hoorde ik hem roepen, waarop het vrouwtje haar uitkijkpost verliet om de prooi over te nemen. Slechts eenmaal heb ik dit schouwspel goed kunnen waarnemen. Met groot gemak draaide het vrouwtje onder het mannetje door waarbij de prooi werd doorgegeven. Beidén keerden daarna terug naar de dode tak. Een aanmoedigend 'kli-kli' van het mannetje spoorde haar aan om te gaan voeren. De eerste weken werd de prooi verdeeld aan alle jongen, maar toen die eenmaal in de veren zaten, werd hij meestal aan één jong opgevoerd. Op het laatst was de tijd tussen de voederbeurten tot ong. één uur teruggelopen.

Als je ze zo de stukken vlees van hun prooi ziet scheuren besef je pas wat een kracht deze vogels hebben. Na 4½ week verlieten drie jonge boomvalken de horst. Dagelijks nog zag ik de jongen nadien in de omgeving, na enkele dagen zelfs luid alarmerend, als je in de buurt kwam.

Ik hoop dat er nog genoeg rustige plaatsen in onze omgeving overblijven, waar boomvalken - maar ook andere stootvogels - hun jongen kunnen grootbrengen. Omdat er tussen eieren leggen en uitvliegen 8 tot 9 weken verlopen, komt het nogal eens voor dat jongen of eieren verdwijnen, zoals we dit jaar b.v. bij een torenvalk-, een buizerd- en zelfs bij een havikpaar vaststelden. Maar als we Paul Opdam van het R.I.N. moeten geloven valt het allemaal nogal mee. Ik twijfel er echter aan, of het wel zo verstandig is om zulke optimistische geluiden in zo brede kring te publiceren. Wel wou ik nog vermelden, dat we door het aanbrengen van kunsthorsten al een flinke duw in de goede richting kunnen geven.

Ad. van Lokven.

SCHOTLAND.

Dit jaar had ik het geluk twee weken van mijn vakantie te mogen doorbrengen in Schotland. Een week brachten we door in de noordwestelijk gelegen Hooglanden terwijl we de andere week langs de oostkust naar het zuiden afzakten. De Hooglanden worden gekenmerkt door een st enig landschap van bergen, meren, onmetelijke heidevelden en moerassen. Het bleek al spoedig dat een dergelijk grootschalig landschap niet bijdraagt tot soortenrijkdom, zowel onder de vogels als onder de planten; die soorten echter die er voorkomen zijn specifiek voor dit landschap en daarom vaak zeldzaam. Planten als beenbreek, vleugeltjesbloem, lange-ronde- en kleine zonnedauw alsmede vetblad en orchideeën van verschillende soort zijn in de Hooglanden overvloedig te vinden.

Van de vogels namen we de ook voor Schotland zeldzame Steenarend waar, in langzame zweefvlucht boven een dal en omdat wij ons op een bergrug op ongeveer gelijke hoogte met de vogel bevonden was hij zeer goed te zien, waarbij vooral zijn grote vlucht en de lichte vlekken aan de onderzijde van de vleugels duidelijk opvielen.

Een andere ook voor Schotland zeldzame vogel is de Visarend. Deze is, in tegenstelling tot de Steenarend, alleen te vinden in beboste streken met meren in de direkte nabijheid en is derhalve in de Hooglanden niet aanwezig. Wel zagen wij hem in Midden Schotland aan het Loch Garten, waar we vanuit een door de R.S.P.B. (de Britse vogelbescherming) geplaatste observatiehut twee ongeveer drie weken oude jongen op het nest konden observeren. Dergelijke observatiehutten zijn bij alle in Engeland en Schotland bewoonde visarendhorsten geplaatst, terwijl ook altijd permanente bewaking aanwezig is. Maatregelen die ertoe hebben bijgedragen dat de Visarend als broedvogel, na zeer geruime tijd afwezig te zijn geweest, weer op het Britse eiland present is.

Een van de meest opmerkelijke vogels van het noordschotse landschap was de Parelduiker. Wij troffen hem vooral aan in voor schotse begrippen kleine meren zonder enige oeverbegroeiing. Dergelijke meertjes, die eruit zien alsof ze met een enorm groot mes willekeurig uit de heide waren gesneden waren er bij honderden te vinden in de Hooglanden. In tegenstelling tot de Parelduiker was de aan hem verwante Roodkeelduiker meer te vinden op grotere meren en in de fjordachtige zeearmen aan de westkust. Parel- en Roodkeel-

duiker zijn zonder tele-optiek niet goed van elkaar te onderscheiden, maar door de kijker of teleskoop zagen we al gauw waarmee we te doen hadden. De enigszins opgewipte snavel van de Roodkeelduiker was met name bij slecht weer een duidelijk determinatiekenmerk. Eerst bij helder weer viel ons het onbeschrijfelijk mooie verenkleed van deze duikers op.

Niet minder mooi is de kuifduiker, een van de fuutachtigen die we in Nederland niet als broedvogel kennen. In een niet al te voedselarm ven ontdekte ik een paartje, fouragerend op het water. Hij is duidelijk kleiner dan de Fuut, maar groter dan het Dodaarsje, terwijl zijn gedrag aan dat van de Fuut gelijk is, voortdurend naar voedsel duikend om vervolgens weer statisch over het water te glijden.

De tapuit en de graspieper zijn van de kleinere vogels wel de soorten, die er het meest voorkomen. Overal waar je je op de heide begeeft tref je ze wel aan; vooral de stenen landafscheidingen die zo typerend zijn voor het schotse landschap, heb ik vaak door de Tapuit als zangpost gebruikt zien worden.

De westkust wordt getypeerd door hoge rotskliffen van wel 60 meter hoogte. De belangrijkste soorten die we op de rotsen aantreffen waren: Zwarte Zeekoet, Aalscholver, Janvan Gent, Grote en Kleine Mantelmeeuw, Noordse Stormvogel, Eidereend, Scholekster, Oeverloper en Oeverpieper. Verder trof ik het, toen ik op een morgen een Slechtvalk beneden me over de rotsen zag jagen. In tegenstelling tot Zwarte Kraaien behoren Raven en Bonte Kraaien in dit deel van Groot-Brittannië tot de algemene verschijningen. Je kon ze dikwijls zien zweven op de onhoog-gerichte wind, veroorzaakt door stuwing tegen de rotswand.

Aan de oostkust bezochten we een door de R.S.P.B. beheerd zeevogelreservaat. Een bezoek bleek de moeite waard, vanaf de rotsen konden we een ontzaglijk grote kolonie zeevogels waarnemen, bestaande uit ca. 30.000 Zeekoeten, 30.000 Alken, 20.000 Drieteenmeeuwen, 30.000 Noordse Stormvogels duizenden Zilvermeeuwen, Grote Mantelmeeuwen, Kuifaalscholvers en Eidereenden en enkele honderden Papegaaiduikers. Met uitzondering van de Papegaaiduikers hadden alle andere genoemde vogels hun nesten op de rotsen.

De meeste vogels fourageerden in de direkte nabijheid van het nest, dat wil zeggen in de zee aan de voet van de rots wand. In het heldere water waren de naar visjes duikende Zeekoeten, Alken en Aalscholvers goed te zien. Helder water is voor het voortbestaan van de kolonie een eerste vereiste. Dat dit ook daar niet altijd het geval was, wist een britse vogelaar, die op dat moment een telling uitvoerde, mij te vertellen. Jaarlijks vallen er duizenden slachtoffers onder de zeevogels als gevolg van olielozingen op de Noordzee. Vooral de laatste jaren is een zekere toename van het aantal slachtoffers te konstateren. Dit wordt door de Engelsen hoofdzakelijk toegeschreven aan de toenemende gewoonte om olietankers (die steeds groter worden) in de open zee schoon te spoelen.

Victor Retel Helmrich.

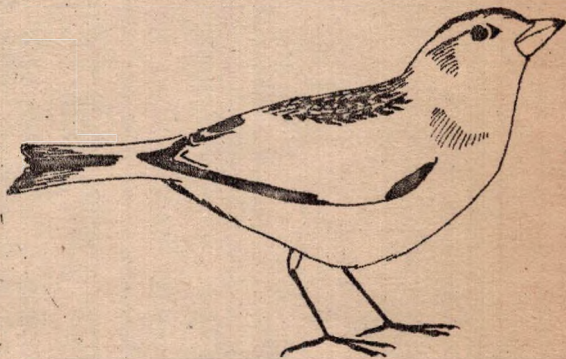
CAP GRIS NEZ, 29-30 OKTOBER 1977

Nadat we ons op vrijdagavond bij Jo Swaans hadden verzameld reden we (Loek, Nico, Anton, Bob, Ad en Ad) naar Liempde om Ger en Marina op te halen. Al snel bleek het geen eenvoudige zaak om de 2 auto's bij elkaar te houden. Via den Bosch en Breda passeerden we om 19.45 U. de nederlands-belgische grens; omdat Nico hier ging tanken (voor de auto) raakten we elkaar voor de tweede keer kwijt, wat tot voorbij Antwerpen duurde. Nadat we zo'n 200 km. hadden van de \pm 350 die we voor de boeg hadden stopten we in Oostende om de benen te strekken en om in de stamkroeg zelf even bij te tanken. Hier waren enkele Belgen bezig met een of ander spelletje (vogelpik geloof ik) waarbij Ad van Lokven zich kennelijk niet kon beheersen en ook even mee wilde gooien, wat hem overigens aardig lukte. Na dit alles reden we via Duinkerken en Calais verder naar de Kaap. Rond 24.00 U. bereikten we dan Cap Gris Nez, waar ook Victor, Frans, Ciska, Gerard en Ronald (die al om 17.00 U. hadden willen vertrekken) juist gearriveerd waren. Daarmee incasseerden we wel onze eerste tegenvaller: de tenten, die we hen hadden meegegeven, hadden ze nog niet opgezet, dus moesten we dat zelf doen. Meevaller was 't feit, dat de misthoorn zich niet liet horen, 't was zelfs helder genoeg om de lichtjes van Engeland te zien.

De volgende ochtend werden we al weer op tijd gewekt door overtrekkende vinkachtigen, graspiepers enz. Om 'n uur of acht was iedereen aan het waarnemen. Omdat de Kaap vooral leuk is voor de diverse zeevogels lieten we de kleine vogeltjes nog voor wat ze waren om ons op de zeetrek te concentreren. Na een uurtje of anderhalf bleek voor een doorgewinterde Cap Gris Nez-bezoeker dat de zeetrek niet echt spectaculair was. Dus gingen we toen naar La Sirene ('n andere stamkroeg) om koffie of warme chocola te drinken. Daarna liepen we over het strand terug naar de Kaap, nu om vooral de landtrek te gaan bekijken. Voor de rest van de dag hebben we veelal in afzonderlijke groepjes afwisselend land- en zee trek bekeken. Daardoor werd er toch een aanzienlijk aantal vogels waargenomen, ondanks het feit dat de weersomstandigheden, n.l. zwakke Z.W. wind, eerst bewolkt maar later opklarend, niet erg gunstig waren. Onderstaande waarnemingen zijn door mij zelf genoteerd of toevallig van een ander gehoord, zodat de lijst niet volledig is.

7 roodborstjes, tenminste 60 kepen, 500 vinken, 17 graspieters, ± 100 sijsjes, 86 kneuen, 1700 spreeuwen, 11 groenlingen, 150 kapmeeuwen, 70 kleine mantelmeeuwen, 15 scholeksters 28 zilvermeeuwen, 125 ringmussen, 7 geelgorzen, 43 eidereenden, 65 veldleeuwerikken, 64 roeken, 12 aalscholvers, 51 putters, 8 grote lijsters, 19 drieteenmeeuwen, 3 tukkse tortels, 1 wulp, 26 alken, 24 jan van gents, 152 zwarte zeeënden, 1 groene specht, 6 roodkeelduikers, 6 slobenden, 15 grauwe ganzen, 1 middelste jager, 16 zeekoeten, 2 oeverpieters, 1 fuut, 3 parelduikers, 3 sneeuwgorzen, 15 dwergmeeuwen, 1 smelleken, 3 zwartkopmeeuwen en nog 6 grote zeeënden Door anderen werden nog tot ong. 200 putters, enkele fraters barmsijsjes en gele kwikstaarten waargenomen. Als afsluiting van deze eerste dag gingen we 's-avonds in een restaurant eten; aangezien we niet alle gerechten konden vertalen, bleek de menukaart voor sommigen nog een verassing in te houden. Doch ook deze moeilijkheid werd overwonnen, zodat ieder het restaurant met een volle maag kon verlaten.

Ook de tweede morgen begonnen we meteen met het waarnemen van diverse vogels, waaronder ± 80 veldleeuwerikken, 50 sijsjes, 78 kauwen, 8 fratertjes, 6.000 spreeuwen, 80 ringmussen, 1 ransuil, 1 oeverpieper, 80 aalscholvers, 1 witte kwikstaart, 2 tureluurs, 66 eidereenden, wederom 1 smelleken, waarschijnlijk afkomstig uit Engeland, die vlak voor ons enkele rondjes vloog om zich van z'n beste kant te laten zien, 4 roodkeelduikers, 72 jan van gents, 18 grote sterns, 5 alken, 2 parelduikers, 13 papegaaiduikers, 29 drieteenmeeuwen, 134 zwarte zeeënden, 2 grote zeeënden, 1 sperwer, eveneens waarschijnlijk uit Engeland afkomstig, 4 middelste jagers, 8 dwergmeeuwen, 2 zeekoeten, 10 smienten, 2 rotganzen, en als bijzonderheid een soort die zelfs op Cap Gris Nez kennelijk dwaalgast is, en wel een zwarte zeekoet, rustig rondzwemmend (in winterkleed) tussen een troep eidereenden vlak voor de kust.

Na dit allemaal te hebben aanschouwd werd het tijd om weer eens op te breken. Omdat we op de terugweg toch nog langs Cap Blanc Nez kwamen zijn we daar maar even uitgestapt om beide kapen eens met elkaar te vergelijken.

Ook op de thuisreis moesten de benen eens gestrekt worden zodat we in Deinze nog maar eens een kroeg bezochten, waar plotseling zonder enige reden een glazen asbak het begaf. Omdat ieder zo vroeg mogelijk thuis wilde zijn, ging elk van de 3 auto's na Deinze zijn eigen weg. Tussen kwart over negen en kwart voor tien troffen we elkaar weer bij Gerard thuis. Hier genoten we nog van een kopje koffie en gingen de fanatieksten onder ons meteen een televisiefilm bekijken.

Al met al dacht ik van een geslaagde excursie te kunnen spreken, die voor zover ik weet, iedereen goed bevallen is.

Ad van Poppel.

Noot van de redactie:

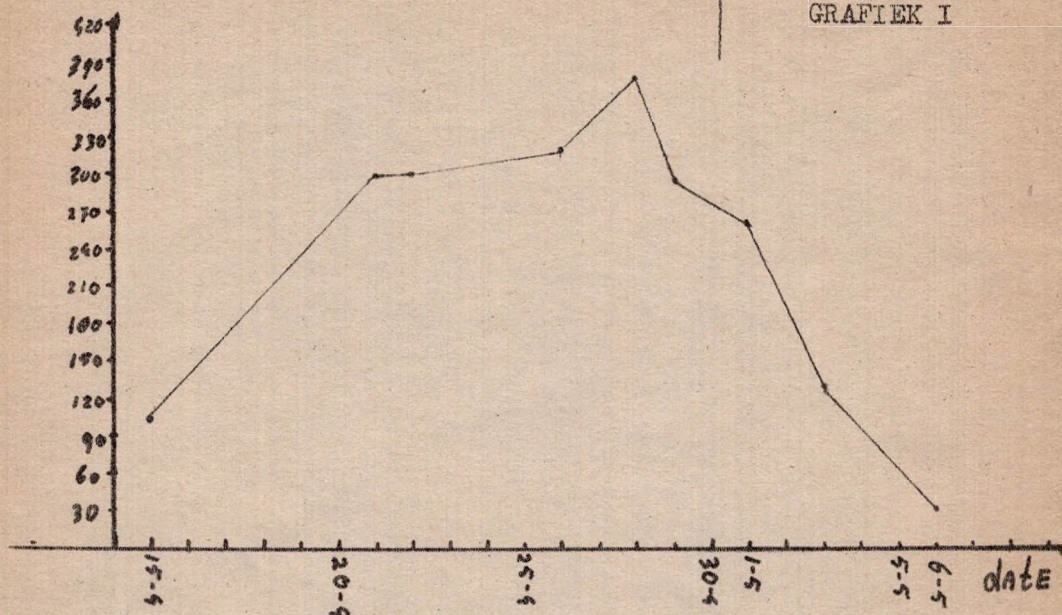
Ter komplementering van de door Ad al geleverde lijst volgen hieronder nog de volgende, op Cap Gris Nez door andere deelnemers aan de excursie genoteerde vogelsoorten: wilde eend, patrijs, watersnip, holenduif (3 exx.), Kievit, boerenzwaluw, winterkoning, merel, koperwiek, zwarte roodstaart, paapje, roodborsttapuit, zwartkop, huismus en ekster (slechts één exemplaar). Verder nog een groep van 15 niet gedetermineerde steltlopers, alsmede een aantal niet te determineren alk-achtigen.

REGENWULP-TELLINGEN IN MIDDEN-BRABANT.

In het voorjaar van 1976 ontvingen we van Arend van Dijk (Drenthe) het verzoek om mee te werken aan landelijk onderzoek naar het voorkomen van de Regenwulp tijdens de voorjaarstrek van maart tot en met mei. Gezien de speciale biotoop eisen die deze soort stelt, is het aantal mogelijke Regenwulp-pleisterplaatsen beperkt. Een aantal ondiepe heidevennetjes (=bleken) op Kampina voldoen aan deze eisen. Schrijver dezes posteerde zich dan ook bij deze vennetjes, een enkele keer in het gezelschap van andere Falco-mensen. Door onbekendheid met de soort en zijn gewoonten verliep deze eerste telling niet geheel bevredigend. Op 16-4-1976 werden 20exx. waargenomen; tussen 29-4 en 2-5 werd dagelijks

AANTAL ind.

GRAFIEK I

geteld, met als maximum 253 exx. op 1 mei 1976. Ter vergelijking: op de Strijbeekse Heide in het westen van onze provincie werden op 30 april 1976 ong. 3.000 exx. geteld.

De belangrijkste pleisterplaatsen voor Regenwulpen op trek naar hun skandinavische en russische broedgebieden liggen in Drenthe en Friesland; de totale maxima lagen hier op 30 april op ong. 15.000 exx. en op ong. 16.000 exx. op 1 mei 1976. De Dwingelose Heide en het Fochteloërveen herbergen ~~aan~~ respectievelijk 35% en 31% van het totale aantal Regenwulpen in Noord-Nederland * (gemiddeld)

In 1977 zijn we weer met frisse moed gaan tellen. De vloeivelden bij de waterzuivering Noord in Tilburg werden regelmatig door Ad van Lokven en Victor Retel Helmrich bezocht, ikzelf nam Kampina voor mijn rekening. De eerste Regenwulpen werden gezien op 17 maart, n.l. ong. 60 exx. op de Vloeivelden. Op 19 maart waren het er 80, en op 22 maart 120. Eerst op 15 april overnachtten de eerste vogels op de heidevennetjes op Kampina, n.l. 97 exx. Snel steeg het aantal Regenwulpen in de volgende dagen: 21 april: 295 exx, 26 april - 218, 28 april - 378 exx., daarna daalde het aantal weer tot 28 stuks op 6 mei (zie grafiek). Op de vloeivelden werd het maximum van 125 exx. bereikt op 23 april.

Ook overdag werden Regenwulpen waargenomen, fouragerend op weilanden en geploegde akkers, o.a. nabij de Kleine Oisterwijkse Heide en in de Mortelen. Op 29 april bezocht ik nog de ontgonnen Poppelse Hei bij Baarle-Nassau. Naast een korhaan zag ik daar 40 Regenwulpen, die vermoedelijk sliepen op de Klotkuil, een drassig weidegebied net over de Belgische grens.

Dit jaar heb ik ook nog een stukje van de trek van de Regenwulp in zuidelijke richting kunnen meemaken. Deze najaarstrek verloopt meer langs de kust, in onze omgeving wordt de soort dan weinig waargenomen. Ik was in juli op vakantie in de Flevopolders, waar op 21 juli 1977 ong. 20 exx op 25 juli ong. 45 exx. en op 27 juli ong. 210 Regenwulpen hun weg naar Noord-west Afrika vonden. Daar er niet systematisch op trekkende Regenwulpen werd gelet zal het aantal waargenomen exemplaren wel aan de zeer lage kant zijn.

Een woord van dank geldt nog Gerard van der Kaa, die op 29 april 1977 mijn plaats innam.

Frans van Avendonk.

litt.: Verslag v.h. onderzoek aan de Regenwulp in Nederland en België in 1976. (A.J. van Dijk, H.Voet, H.v.Vugt)

Noot van de redactie: De Regenwulpen, welke op 29 april 1977 op de Poppelse Hei fourageerden, kunnen natuurlijk ook - net als de daar aanwezige Korhaan - afkomstig zijn van de Begte Heide bij Goirle, waar in ieder geval in 1974 en in 1975 een slaapplek was. (afstand ong. 5 km.) Loek Hilgers geeft verder de volgende waarneming door:

17 april 1977: ong. 60 exx. fouragerend in het dal van het Merkske (Baarle-Nassau) nabij het Huisven. Op diezelfde dag ook nog enkele tientallen exx. in de Withagen bij Ulicoten. (mogelijk zijn deze Regenwulpen afkomstig van de Strijbeekse vennen; mogelijk ook slapen ze in poeltjes in de onmiddellijke omgeving van de plaats van waarneming).

WAARNEMINGEN VAN TAPUIT, ROODBORSTTAPUIT EN PAAPJE
langs de Oisterwijkse Baan, september 1977.

Gedurende de maand september fietste ik vrijwel dagelijks van Oisterwijk naar Tilburg en terug ('s-morgens ong. 8.00 U. en 's-avonds ong. 17.30 U.) Daarbij maakte ik gebruik van de gedeeltelijk verharde Oisterwijkse Baan welke over een traject van ong. 4 km. vrijwel parallel aan het stroomdal van de Leye voert door een afwisselend landbouwgebied.

A. Paapje en Tapuit.

Het aantal waargenomen exemplaren van beide soorten is per waarnemingsdag weergegeven in fig.I. In onderstaande tabel is het totaal aantal exemplaren per landschapstype gedurende de waarnemingsperiode weergegeven. (Behalve de in de tabel genoemde landschapstypen komen langs het traject nog voor: boomkwekerij, eikebos, snelweg en bebouwing; de behandelde soorten werden daar niet waargenomen.)

Tabel:

	paapje	tapuit
weiland	19	4
maïsakker	3	-
aardappel/ bietenakker	48	1
roggestoppel/ gepl.akker	13	9
zandpad	2	11
voederkuil	6	10

B. Roodborsttapuit.

In tegenstelling tot Paapje en Tapuit is de Roodborsttapuit broedvogel van het gebied (1977: 4 à 5 paren). Op 11 van de 18 waarnemingsdagen werden roodborsttapuiten gezien. In hoofdzaak echter juist op die plaatsen, die in 1977 als (waarschijnlijke) broedplaats bekend waren, en dan nog telkens in dezelfde aantallen. (Op één plaats b.v. steeds 4 tot 6 exx., op een andere plaats steeds 1 paartje) Slechts twee keer, n.l. op 13 september en op 17 september werden resp. 2 en 1 ex. gezien ergens anders langs het traject.

67

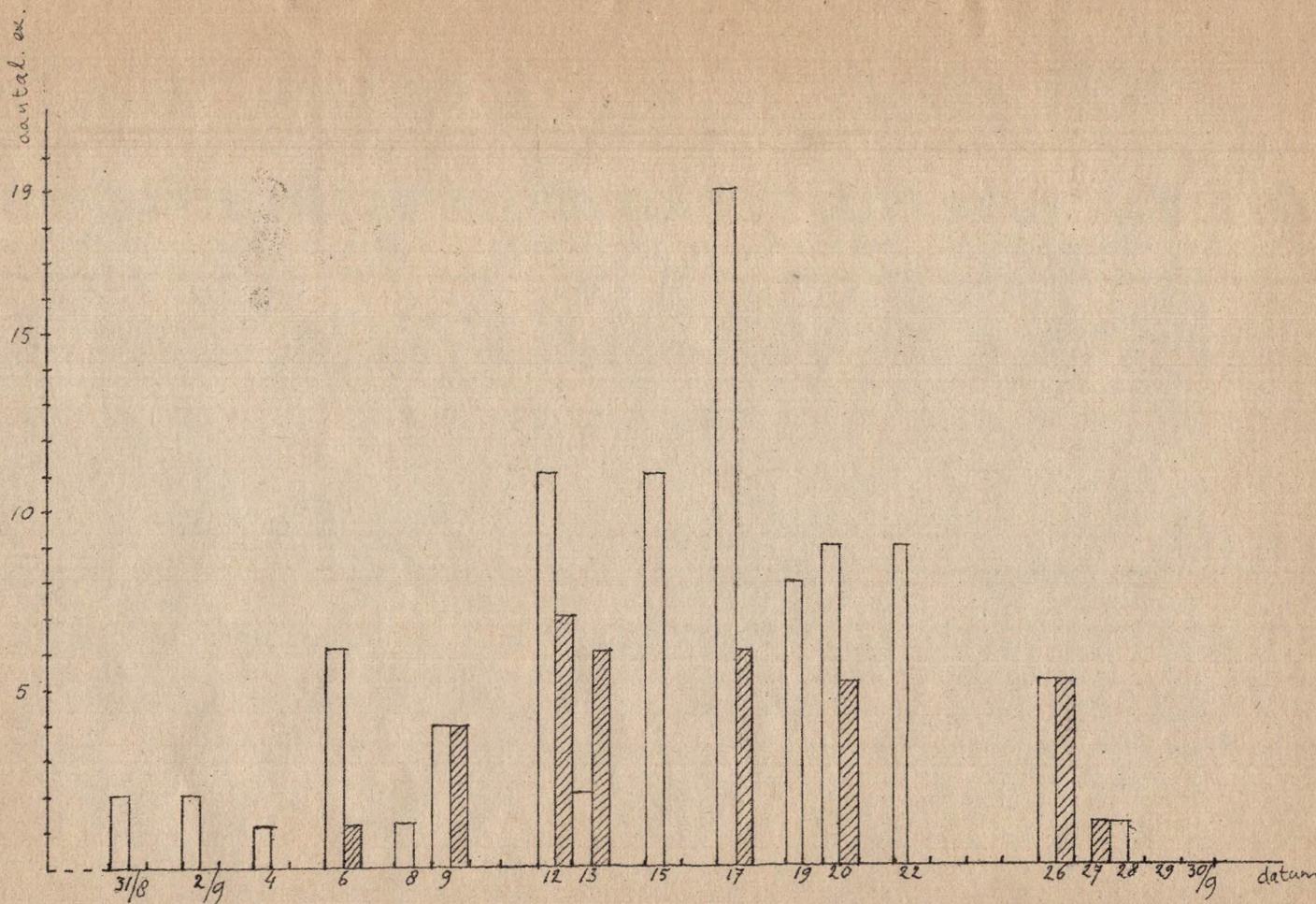

FIG. I.

▨ - aantal tapuiten

□ - aantal paapjes.

C. Overige opmerkingen.

Bovenstaande geeft natuurlijk maar een globaal beeld van de werkelijke doortrek van de behandelde soorten: er kon slechts gedurende ongeveer 1 uur per dag worden waargenomen vanaf de fiets. Op zaterdag 17 september werd er een hele middag voor uitgetrokken. Het feit dat toen het hoogste aantal Paapjes werd vastgesteld geeft daarom misschien een vertekend beeld. Het was niet altijd duidelijk hoelang (sommige) vogels pleisterden. Op een aantal, blijkbaar favoriete, plaatsen werden b.v. vrijwel dagelijks paapjes aangetroffen, zij het dan in wisselende aantallen. Andere waarnemingen kunnen daarentegen wijzen op een snelle doortrek: b.v. op 12 september: 's-morgens 1 vr. tapuit aanwezig bij voederkuilen aan het Baaneind; 's-avonds 2 mann. tapuiten (verm. groenlandse ondersoort) op dezelfde plaats. Deze waren de volgende ochtend beslist niet meer aanwezig.

Wat betreft de waarnemingsomstandigheden: alleen op de ochtenden van 26 en 27 september bemoeilijkte een dichte mist het zicht; op 29 en vooral op 30 september stond er een stormachtige wind uit O. richting.

L. Hilgers.

Korte Modedelingen.Fluiters in de Oisterwijkse bossen in 1977

In 1976 en in 1977 werden de volgende territoria vastgesteld:

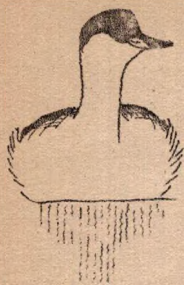
	1976:	1977:
Ter Braakloop	2	1
Moergestelseweg	1	-
Scheffersbos	1	1
Groot-Speyk	1	1
Venkraai	1	1
Heistaeg	1 (?)	-
Rosendreef	1	1
tussen Choor- en Witven	-	2
de Staart	-	1
	<hr/>	<hr/>
Totaal:	7 à 8	8

Ondanks enkele verschuivingen is het aantal in 1977 ten opzichte van 1976 ongeveer gelijk gebleven. In andere terreinen werden dit jaar opvallend hoge aantallen genoteerd, b.v. in de Loonse en Drunense Duinen: 13 zangposten in 1977 tegen 2 zangposten in 1976. Ook het broeden in het Kinderbosch te Oirschot (1977: één paar) en op Kampina (Vossenbos en de Winkel in 1977 elk één paar) wordt niet jaarlijks vastgesteld.

Broedgevallen van de Dodaars op de Oisterwijkse Vennen.

	1976	1977
Schaapsven	2	1
Diaconieven	1	1
Brandven	1	1 (?)
Midd. Choorven	1 (?)	1
Witven	-	1
Staalbergven	2	2
Wolfspuiven	1 (?)	-
Klokketorenven	1	(onbekend)
	<hr/>	<hr/>
	9 à 11	7 à 9

Ondanks een broedgeval op een nieuwe plaats (Witven) is het aantal broedgevallen in 1977 toch wat lager geweest dan in 1976. Tengevolge van de extreem lage waterstanden

leken de omstandigheden in 1976 eigenlijk ongunstiger dan in 1977. Uit andere jaren zijn incidenteel nog broedgevallen bekend van Klein en Groot Adersven en van het van Esscheven. Van Putven, Achterste en Middelste Kolkven, Allemansven en Hildsven zijn ons geen gegevens bekend.

Kwartels.

Tussen Hilvarenbeek en Moergestel vinden we aan de NW.kant van het beekdal van Roodloop en Spruitenstroompje de oude akkerkompleksen : De Schijf en de Molenakkers. Van beide gebieden is uit het verleden bekend, dat er vrij regelmatig kwartels broeden. Vanaf 1967 zijn ons echter geen tellingen meer bekend; sindsdien zijn de Molenakkers duchtig op de schop genomen: ontgrondingen en ruilverkaveling, gepaard gaande met wegaanleg en boerderijverplaatsing, hebben van het gevarieerde akkerlandschap een polderachtig weilanden bio-industriegebied gemaakt. De Schijf is wat meer zichzelf gebleven: kaler, maar zonder bebouwing en met een gevarieerd bodemgebruik. Gedurende de broedtijd werden in 1977 de volgende kwartelwaarnemingen gedaan:

Molenakkers:	25-6	-
(± 120 ha.)	4-7	1 ♂
	10-7	1 ♂
	12-7	-

op enkele andere data begin juli werden door A. van Diepstraten op de Molenakkers max. 2 haantjes gehoord.

De Schijf :	25-6	4 ♂
(± 150 ha.)	4-7	1 ♂
	10-7	7 ♂ en 3 ♀
	12-7	2 ♂

Op 10 juli werd naast de normale kwartelgeluiden nog iets gehoord, wat omschreven kan worden als een zachtere versie van het rollende geluid, bekend van vrouwelijke koekoeken. Omdat het telkens klonk ná de baltsroep van het haantje, werd het toegeschreven aan een hennetje. Het totaal aantal broedparen wordt voor de Molenakkers geschat op 1 à 2, voor de Schijf op 6 à 7.

BROEDGEVAL TAPUIT TE MOERGESTEL.

In de buurt van de Herstalse Dijk ten zuiden van de Kerk-eindsche Hei broedde in 1977 een tapuitenpaar in een verlaten konijnenhol. Begin mei werden in dit weilandengebied verschillende trekkende tapuiten gezien. Op 14 mei nam Ad van Lokven de eerste tapuiten waar bij de latere broedplaats. Op 11 juni waren daar drie pas uitgevlogen jongen aanwezig, in het gezelschap van het ouderpaar. Het broeden in dit ontginningslandschap is in onze omgeving nogal onge- woon: de schaarse broedgevallen van deze soort in Midden-Brabant worden vrijwel zonder uitzondering vastgesteld op de grotere heide- en stuifzandreservaten.

HAVIKHORST VERSTOORD.

De havik was ook in 1977 in Midden-Brabant een zeldzame broedvogel. In feite werd maar één broedgeval vastgesteld. Nadat ter plaatse balts was waargenomen deed een hevig alarmeren bij het betreden van het territorium al broeden vermoeden; in mei bevestigde de waarneming van een broe- dende havik dit vermoeden. Op 8 juni was er geen alarme- rende havik in het terrein aanwezig. Bij een voorzichtige controle bleek de horst te zijn verlaten; enkele kalk- spetters onder de nestboom bewezen, dat tenminste gedure de een paar dagen jonge haviken aanwezig geweest zijn.

Met opzet is in het bovenstaande geen nadere plaats- aanduiding gegeven, om - ongezonde - belangstelling te vermijden voor een terrein waar deze kwetsbare vogels ook in de komende jaren een geschikt broedbiotoop kunnen vinden.

(Mededeling van Ad van Poppel).

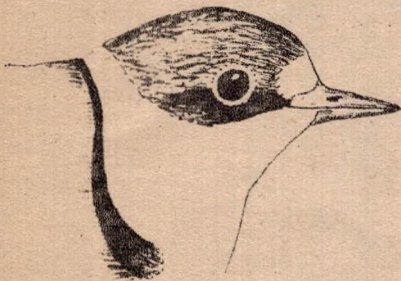
VOGELWET 1937

Op 23 april 1977 slaagden onze leden Gerard van der Kaa en Nico Hilgers voor het examen 'Controleur Vogelwet' Ze zijn inmiddels voortvarend aan de slag gegaan !

VELDWAARNEMINGEN.

samengesteld door Ad van Lokven.

Purperreiger	van 2-8 tot 16-9 meerdere waarnemingen, Leemputten Udenhout, 2 ex.
Havik	4-9, 1 ex. Kampina 9-10, 1 ex. Kampina
Sperwer	10-9, 1 ex. Huisvennen, Boxtel 17-9, 1 ex. Galgeven, Berkel-Enschot van 2-10 tot 19-10, div. waarnemingen, de Eendracht, Moergestel. 9-10, 2 ex. Zonnewende, Moergestel.
Rode Wouw	9-10, 1 ex. Zonnewende, Moergestel. 11-10, 1 ex. Kolkven, Oisterwijk.
Smelleken	10-9, 1 ex. Leikeven, Loon op Zand. 25-9, 1 ex. Leemputten, Udenhout.
Groenpootruiter	10-9, 1 ex. Vloelvelden, Tilburg.
Goudplevier	14-8, 1 ex. tussen 80 kieviten, Galgeven, Berkel-Enschot. 18-9, 2 ex. akkers ten O. van Haaren 13-11, 1 ex. Huisvennen, Boxtel.
Kemphaan	16-7, 1 ex. in overgangskleed, Klein-Loo, Hilvarenbeek. 4-10, 1 ex. Vloelvelden, Tilburg
Kleine Plevier	mei/juni, broedgeval Galgeven

2-8, 1 juv. ex., Leemputten, Udenhout.

illustratie: koptekening van juv. Kleine Plevier, zoals waargenomen op de Leemputten.

Duinpieper	22-5, 2 ex. Drunense Duinen
Grauwe Klauwier	22-5 en 30-5, 1 mann. ex. Drunense Duinen.
Bonte Vliegenvanger	Voorjaarswaarnemingen van zwart-witte mannetjes: 23-4, Diaconieven, Oisterwijk 26-4, Oude Warande, Tilburg 6-5, Zonnewende, Moergestel 18-5, 2 ex. Rechte Hei, Goirle 18-5, Nieuwkerk, Goirle.

Cetti's zanger	11-10, zangpost aan het Belvertsven, Oisterwijk. Ook daarna nog enkele waarnemingen.
Kramsvogel	21-7, 4 ex. Kampina 2-9, 6 ex. Helleputten, Berkel-Enschot 17-9, 6 ex. Vuilnisbelt, Berkel-E. daarna meerdere waarnemingen.
Barmsijs	10-9, 1 ex. tussen sijsjes, de Wouwers Oisterwijk.
Keep	tot 30 juli 1 mann. ex. zingend achter Brandven, Moergestel.
Grauwe gors	eind juni, 1 ex. De Schijf, Hilvarenb. 4-7, 1 ex. zingend, Hilvarenbeek.
Waterspreeuw	20-4 en later, div. waarnemingen, Kampina.
Sperwer	15-10, 1 ex. Oisterwijk 13-11, 1 vr. ex. Cromvoirtse Putten, Vught.
Houtsnip	9-10 1 ex. Zonnewende, Moergestel, 13-11, 1 ex. IJzeren Man, Vught.
Brilduiker	6-11 en daarna, 7 ex. IJzeren Man.
Tafeleend	5-11, 19 ex. Achterste Kolkven, Moergestel.
Koperwiek	8-10, 25 ex. Achterste Kolkven 9-10, 15 ex. Zonnewende, Moergestel
Rietzanger	30-8, 1 ex. Wilhelminakanaal, Tilb.

Oeverzwaluwen kontra roeibaan.

Bij verschillende instanties, zoals Provinciale en Rijks waterstaat, Staatsbosbeheer en Vogelbescherming, vroegen we aandacht voor de situatie van de oeverzwaluw in Midden Brabant. In 1977 werden in de gemeenten Hilvarenbeek, Goirle, Tilburg, Loon op Zand Udenhout en Boxtel ongeveer 500 broedgevallen vastgesteld. In Oisterwijk, Berkel-Enschot, Haaren, Moergestel en Oirschot werden geen oeverzwaluwen gevonden. Daarmee lijkt de situatie echter rooskleuriger dan ze in feite is. De meeste kleinere vestigingen zijn meestal tijdelijk van aard. Na verstoring zijn op kleine schaal wel weer nieuwe vestigingen op plaatsen als ontgrondingen, viadukten in aanbouw e.d. te verwachten. Wanneer echter de grote kolonie, die nu al een aantal jaren aan het Wilhelminakanaal te Hilvarenbeek gevestigd is, verloren gaat ten gunste van de aanleg van een roeibaan voor de roeiclub VIDAR, zal de middenbrabantse oeverzwaluwenpopulatie een gevoelige klap moeten inkasseren. Overleg met Provinciale Waterstaat heeft tot nu toe nog geen resultaat gehad; in samenwerking met o.a. Vogelbescherming zullen we alsnog gedaan proberen te krijgen, dat in het nieuwe talud van het kanaal nestgelegenheid gecreëerd wordt. Zonodig zullen leden van de werkgroep graag de handen mee uit de mouwen steken om voorzieningen ter voorkoming van afkalven en ter beveiliging te treffen.

Inmiddels besteedde ook het Nieuwsblad van het Zuiden aandacht aan dit onderwerp. Afgezien van een misverstand in de aanhef van dit artikel (onze werkgroep beweert n.l. niet, dat het woongebied van de oeverzwaluw door ontgrondingen kleiner wordt...) hopen wij, dat deze publiciteit zal bijdragen tot een voor de vogels gunstige besluitvorming.

Loek Hilgers.

Vogelwerkgroep op de bres voor oeverzwaluw

(Van onze streekreadactie)

OISTERWIJK - De Oisterwijkse Vogelwerkgroep Falco is in de bres gesprongen voor het behoud van de oeverzwaluw in Midden-Brabant. De werkgroep zegt dat door ontgrondingen het woongebied van de oeverzwaluw steeds kleiner wordt. Uit tellingen is gebleken dat veel oeverzwaluwkolonies in Midden-Brabant verdwijnen of ernstig bedreigd worden.

Met name is de situatie volgens de werkgroep kritiek bij de ontgronding aan het Spinderspad (Loon op Zand), de ontgronding Vosenberg (Tilburg), bij het via-

duct in aanbouw op Loven (Tilburg), bij de ontgronding te Laar (Goirle), bij de vuilnisbelt Banisveld in Boxtel, bij de Leemputten in Udenhout, bij de recreatieplas De Beekse Bergen en bij het Wilhelminakanaal Hilvarenbeek, waar momenteel een roeibaan wordt aangelegd.

Nabij het Wilhelminakanaal onder Hilvarenbeek (daar waar de roeibaan wordt gegraven) telde de oeverzwaluwkolonie ongeveer 200 paren. Dat was ook de reden dat de werkgroep in actie is gekomen toen daar begonnen werd met het verbreden van het kanaal.

Volgens de werkgroep is in de voorbereidingsfase van dit werk geen rekening gehouden met het aspect milieu/natuurbehoud. De werkgroep vindt dat bijzonder jammer, want er zouden best voorzieningen getroffen kunnen worden, waardoor een groot deel van de oeverzwaluwkolonie zich opnieuw zou kunnen vestigen.

Loek Hilgers van de Vogelwerkgroep Falco zegt hierover: „In het licht van de hoge kosten die o.m. gemaakt worden bij het opbrengen van een kleidek ter versterking van het talud, vallen de meerkosten voor extra voorzieningen voor de oeverzwaluw in het niet. Waar men bij andere gelegenheden vaak het woord „milieubouw“ in de mond neemt, laat men in Hilvarenbeek een gereden kans liggen“.

Naar de overtuiging van de Vogelwerkgroep Falco ligt aan het Wilhelminakanaal de mogelijkheid voor zo'n stuk milieubouw tegen geringe kosten, met vrijwilligershulp en zonder daarbij de waterstaatsbelangen te schaden.

Nieuwsblad van het Zuiden
23 November 1977.

oeverzwaluw

WATERTOREN :

VLEERMUIZENRESERVAAT ? !

Wilde verhalen doen de ronde over het 'tweede gebruik' van Oisterwijks' oude watertoren. Suggesties, variërend van: slopen, tot: zonne-energiesreservoir zijn de gemeenteraad al gepasseerd.

Al heet dit gebouw buiten gebruik te zijn, sinds zijn voormalige functie vervallen is wordt het volop gebruikt door verschillende soorten vleermuizen. Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn sinds oktober 1973 (inwerkingtreding Natuurbeschermingswet) wettelijk beschermd. Eén van de projecten van de aktie 'Geef om de Natuur' is: financiële steun aan de Landelijke Werkgroep Vleermuizen, ter beveiliging van slaap- en voortplantingsplaatsen van vleermuizen. Waarnemingen uit de afgelopen jaren wijzen er op dat de watertoren fungeert als kraamkamer en overwinteringsplaats van onder andere de Vale Vleermuis. Nader onderzoek in dit verband is gewenst. Wat de uiteindelijke bestemming ook worde, hopenlijk worden de belangen van deze kwetsbare diergroep niet vergeten!

BOOMKIKKERS.

In mei en juni van dit jaar werd het karakteristieke, monotone geluid van boomkikkers (*Hyla arborea* L.) vrijwel dagelijks (lees: iedere nacht) gehoord aan de Leemputten te Udenhout. Voor zover ons bekend was deze soort de laatste jaren niet (meer?) waargenomen op deze plaats. Ongeveer tien jaar geleden werden, volgens mededelingen van Henk Moller Pillot en Frans van Erve, boomkikkers wel gevonden in de Brand (C.R.M.reservaat) te Udenhout en in de Moddervelden te Oisterwijk. Naar verluidt onderneemt Staatsbosbeheer op dit moment pogingen om in de Brand boomkikkers terug te krijgen. Waar de dieren, die nu op de Leemputten gehoord zijn, schijnbaar zo plotseling en in zo grote getale (ong. 10 roepende exemplaren) vandaan komen is onbekend. Overigens werden tijdens de inventarisatieweekends in Baarle-Nassau in de Withagen (*Ulicoten*) ook ongeveer vijf boomkikkers gehoord.